

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Кафедра соціальної психології

Проректор з науково-педагогічної роботи

Майя НІКОЛАЄВА

Вересня

2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія, концепції та сучасні досягнення науки

Рівень вищої освіти:	Третій (доктор філософії)
Галузь знань:	<u>05 Соціальні та поведінкові науки</u>
Спеціальність:	<u>053 Психологія</u>
Освітньо-професійна програма:	<u>Психологія</u>

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія, концепції та сучасні досягнення науки». – Одеса: ОНУ, 2022. – 11 с.

Розробник: Оксана КОНОНЕНКО, д. психол.н., професор, завідувач кафедри соціальної психології

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри соціальної психології

Протокол № 1 від. “31” 08 2022 р.

Завідувач кафедри _____ (Оксана КОНОНЕНКО)

Погоджено із гарантом ОПП «Психологія»

_____ (Оксана КОНОНЕНКО)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК)

Факультету психології та соціальної роботи

Протокол № 1 від. “31” 08 2022 р.

Голова НМК _____ (Маргарита КРЕМЕНЧУЦЬКА)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № ___ від. “___” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (_____)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № ___ від. “___” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (_____)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
Загальна кількість: кредитів – 4 годин – 120 змістових модулів – 2	Галузь знань <u>05 Соціальні та поведінкові науки</u> Спеціальність <u>053 Психологія</u> Рівень вищої освіти: <u>Третій (доктор філософії)</u>	очна форма навчання	заочна форма навчання
		<i>Обов'язкова</i>	
		Рік підготовки:	
		1	-
		Семестр	
		1-й	-
		Лекції	
		16 год.	-
		Практичні, семінарські	
		14 год.	-
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		90 год.	
Форма підсумкового контролю: <u>іспит</u>			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: полягає у створенні умов для засвоєння здобувачами самостійного історіографічного аналізу робіт класиків психології, генези формування сучасних психологічних концепцій та сучасних дискусій з проблем психології.

Завдання:

- систематизація знань про процеси та феномени, що виникають у сучасній психології;
- формування вмінь історіографічного аналізу робіт класиків вітчизняної психології;
- формування навичок аналізу сучасних психологічних концепцій;
- розвиток умінь аналізувати конструктивні особливості сучасних теорій та концепцій;
- розвиток навичок презентації результатів історіографічного аналізу психологічних творів;
- розкрити основні напрямки сучасних дискусій з ключових проблем психології.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

Інтегральна компетентність - Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі психології, в тому числі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних психологічних знань та/або професійної практики..

ЗК1 - Здатність виділяти, ставити та вирішувати науково-дослідницькі проблеми.

ЗК3 - Здатність планувати і здійснювати комплексні самостійні дослідження на основі системного наукового світогляду із застосуванням сучасних інформаційно-цифрових та комунікаційних технологій.

ЗК4 - Знання предметної області та розуміння професійної діяльності за спеціальністю .

СК1 – Здатність виокремлювати, систематизувати, розв'язувати та прогнозувати актуальні психологічні проблеми, чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості, груп і організацій на різних рівнях психологічного дослідження.

СК4 - Здатність до самоменеджменту, планування і розв'язування задач власного професійного і особистісного зростання, відповідальність за навчання інших при проведенні науково-педагогічної діяльності.

СК 5 - Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики у галузі психології.

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

ПРН 1 - Володіти концептуальними та методологічними знаннями в галузі психології, застосовувати їх до професійної діяльності на межі предметних галузей.

ПРН 2 - Знати та розуміти психологічні концепції, парадигми,

теоретичні та практичні проблеми, історію розвитку та сучасний стан наукових психологічних знань.

ПРН 3 - Знати та переосмислювати існуючі та \ або створювати (за потреби) нові теоретичні моделі та психологічні підходи до аналізу й інтерпретації одержаних результатів наукового дослідження.

ПРН 7 - Використовувати сучасні методи пізнання, аналізувати сучасну наукову картину світу, відрізнити наукове знання від поза наукового, визначати фактори, що впливають на розвиток науки..

ПРН 8 - Володіти комунікативними навичками, доступно і аргументовано представляти результати досліджень проблем психологічної теорії та практики, брати участь у фахових дискусіях.

ПРН 13 - Виокремлювати, систематизувати, розв'язувати, критично осмислювати та прогнозувати значущі психологічні проблеми, чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості, груп і організацій на різних рівнях психологічного дослідження.

ПРН 14 - Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел на основі сучасних методологій наукової діяльності з використанням інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій.

ПРН 15 - Критично і системно оцінювати результати науково-дослідної роботи, визначати перспективи подальших наукових розвідок.

ПРН 16 - Дотримуватись з опорою на закон етичних норм, враховувати авторське право та норми академічної доброчесності при проведенні наукових досліджень, презентації їх результатів та у науково-педагогічній діяльності.

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНИХ НАУКОВИХ ПСИХОЛОГІЧНИХ ШКІЛ ТА КОНЦЕПЦІЙ

Тема 1. Історія психології на межі ХІХ-ХХ століть.

Тема2. Історичні контексти формування вітчизняної психології.

Тема 3. Історичні контексти розвитку психології в ОНУ в ХХ столітті.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЇ

Тема 4. Теорія, концепція, походи. Зміна наукових парадигм і теоретичне знання.

Тема 5. Емпіричні та теоретичні об'єкти у сучасних психологічних концепціях. Поняття наукового факту.

Тема 6. Сучасний понятійний апарат вітчизняної психології. Категорії та поняття. Структура понять.

Тема 7. Сучасні аспекти актуальних проблем психологічної науки.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Очна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	п/с	лаб	ср		л	п/с	лаб	ср
1	2	3	4	5	6	8	9	10	11	12
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЇ.										
Тема 1. Історія психології на межі XIX-XX століть.	16	2	2		12					
Тема 2. Історичні контексти формування вітчизняної психології.	16	2	2		12					
Тема 3. Історичні контексти розвитку психології в ОНУ в XX столітті.	18	2	2		14					
Разом за змістовим модулем 1	50	6	6		38					
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. РОЗВИТОК МЕТОДОЛОГІЇ ПСИХОЛОГІЧНОЇ НАУКИ										
Тема 4. Теорія, концепція, походи. Зміна наукових парадигм і теоретичне знання.	16	2	2		12					
Тема 5. Емпіричні та теоретичні об'єкти у сучасних психологічних концепціях. Поняття наукового факту.	16	2	2		12					
Тема 6. Сучасний понятійний апарат вітчизняної психології. Категорії та поняття. Структура понять.	18	2	2		14					
Тема 7. Сучасні аспекти актуальних проблем психологічної науки.	20	4	2		14					
Разом за змістовим модулем 2	70	10	8		52					
Разом	120	16	14		90					

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Очна форма	Заочна форма
1.	Історія психології на межі XIX-XX століть.	2	
2.	Історичні контексти формування вітчизняної психології.	2	
3.	Історичні контексти розвитку психології в ОНУ в XX столітті.		

4.	Теорія, концепція, походи. Зміна наукових парадигм і теоретичне знання.	2	
5.	Емпіричні та теоретичні об'єкти у сучасних психологічних концепціях. Поняття наукового факту.	2	
6.	Сучасний понятійний апарат вітчизняної психології. Категорії та поняття. Структура понять.	2	
7.	Сучасні аспекти актуальних проблем психологічної науки.	2	
	Разом	14	

6. Теми практичних занять

Практичні заняття не передбачені.

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми/види завдань	Кількість Годин	
		Очна форма	Заочна форма
1.	Історія психології на межі XIX-XX століть.(реферат)	12	
2.	Історичні контексти формування вітчизняної психології. (презентація)	12	
3.	Історичні контексти розвитку психології в ОНУ в XX столітті.(есе)	14	
4.	Теорія, концепція, походи. Зміна наукових парадигм і теоретичне знання. (презентація)	12	
5.	Емпіричні та теоретичні об'єкти у сучасних психологічних концепціях. Поняття наукового факту. (презентація)	12	
6.	Сучасний понятійний апарат вітчизняної психології. Категорії та поняття. Структура понять. (глосарій)	14	
7.	Сучасні аспекти актуальних проблем психологічної науки.(презентація)	14	
	Разом	90	

9. Методи навчання

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- словесні методи: лекція, пояснення, бесіда, обговорення, дискусія;
- наочні методи: презентація, ілюстрація, демонстрація;
- методи формування практичних умінь і особистісних якостей: виконання практичних завдань, вправи, підготовка презентацій і здійснення виступів перед аудиторією.

Самостійна робота включає роботу з текстовим матеріалом та виконання індивідуальних завдань: складання глосарію, есе, реферату та підготовку презентацій.

10. Форми контролю і методи оцінювання

(у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

При вивченні навчальної дисципліни здійснюється поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль проводиться з метою визначення рівня підготовленості

здобувача з певних тем, розділів робочої навчальної програми, якості виконання конкретних завдань та здійснюється впродовж семестру під час проведення аудиторних занять (лекції, практичні заняття) та при виконанні самостійної роботи.

Об'єктом поточного оцінювання є:

- програмний матеріал, який викладається на лекціях;
- питання і проблеми, що розглядаються та обговорюються на практичних заняттях;
- програмний матеріал для самостійного вивчення, який передбачений робочою програмою та включає: складання глосарію, есе, реферату та підготовку презентацій.

Форма підсумкового контролю – іспит. Загальна підсумкова оцінка (сума балів) складається з оцінки поточного контролю результатів навчання впродовж семестру та оцінки результатів навчання при проведенні контрольних заходів під час підсумкового контролю (іспит).

Схема розподілу балів:

Максимальна кількість балів за поточний контроль - 70.

Максимальна кількість балів за підсумковий контроль - 30.

Критерії оцінювання поточного контролю: оцінюються знання, які виявив здобувач при роботі на семінарських заняттях та при виконанні самостійної роботи.

Здобувач допускається до підсумкового контролю (іспиту) за навчальну дисципліну, якщо він виконав усі види практичних робіт, передбачених робочою програмою незалежно від сумарної кількості балів, отриманих за результатами поточного контролю за семестр.

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
Відмінно (5 балів за тему)	Оцінюється робота здобувача, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки, залучає до підготовки як основну, так і додаткову літературу (монографії, періодичні видання, першоджерела, тощо). Може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання практичного завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу;
Добре (4 бали за тему)	Оцінюється робота здобувача, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, послуговується науковою термінологією, залучає основну і додаткову літературу. За зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдання. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
Задовільно (3 бали за тему)	Оцінюється робота здобувача, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, допускає істотні неточності та помилки. Може використовувати знання для стандартних практичних ситуацій, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання

Незадовільно можливістю відпрацювання (1 бал за тему)	3	Оцінюється робота здобувача, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни. Планує та виконує частину практичних завдань, відсутні сформовані уміння та навички.
--	---	---

Критерії оцінювання самостійної роботи

Вид	Максим к-сть балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень
Презентація	5	відповідність змісту доповіді здобувача та/або оригінальність візуального представлення відповідному навчальному матеріалу.
Реферат	5	здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела.
Глосарій	5	вміння студента стисло визначати ключові позиції, які викладені автором; продемонструвати дотримання лексичних, фразеологічних, граматичних і стилістичних норм української літературної мови.
Есе	5	здатність продемонструвати розвиток власної думки, зосереджений на обговорюваній проблемі висловлювання; продемонструвати дотримання лексичних, фразеологічних, граматичних і стилістичних норм української літературної мови.

Критерії оцінювання під час іспиту

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
25-30 балів	міцні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання, вміння застосовувати теоретичні знання при розв'язанні практичних прикладів.
20-24 балів	міцні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання, які, однак містять певні (несуттєві) неточності, вміння застосовувати теоретичні знання при розв'язанні практичних прикладів.
15 – 19 бали	достатні знання навчального матеріалу, неточні відповіді, вміння застосовувати теоретичні знання при розв'язанні практичних прикладів;
10-14 балів	слабкі знання частини навчального матеріалу, неточні або мало аргументовані відповіді, з порушенням послідовності викладу матеріалу, слабе застосування теоретичних знань при розв'язанні практичних прикладів;
1- 9 балів	слабкі знання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на запитання, невміння розв'язувати практичні приклади.

11.ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Теорія і методологія в складі наукового знання. Рівні методології.
2. Філософський рівень методології.
3. Загальнонауковий рівень методології.
4. Наукове та ненаукове знання
5. Структура сучасного наукового знання
6. Способи побудови та підтвердження наукових теорій
7. Закони у складі наукового знання
8. Мова сучасної науки: знаково-символічні засоби
9. Особливості психологічного знання
10. Ненаукове психологічне знання та можливість психологічного знання як наукового
11. Структура психологічних теорій.
12. Теоретичні та емпіричні методи в психології
13. Моделюючий підхід в теорії пізнання та психологічні гіпотези.
14. Історія розвитку уявлень про наукове пізнання.
15. Раціональна та емпірична психологія
16. Асоціативна психологія як один з перших напрямів
17. Психологічні теорії періоду відкритої кризи
18. Сучасне розуміння предмету та завдань психології
19. Поняття парадигми та наукової революції (за Т. Куном)
20. Принцип фальсифікації гіпотез в теорії критичного реалізму
К. Поппера
21. І. Лакатос та концепція внутрішньої єдності доказів та спростування
22. Старі дихотомії у сучасних наукових підходах
23. Постнекласична наука та її основні відмінності
24. Психічні явища як предмет вивчення у психології .
25. Психіка в контексті різних підходів
26. Наукове пізнання психічних явищ. Форми психологічних знань
27. Проблема пояснення психічних явищ
28. Відкритість системи принципів
29. Принцип детермінізму. Види детермінізму.
30. Принцип активності та діяльнісний підхід
31. Принцип системності.
32. Принцип розвитку
33. Категоріальний лад психології
34. Відображення з точки зору різних підходів
35. Системна природа психічного відображення
36. Рівні психічного відображення
37. Активність психічного відображення
38. Загальна характеристика діяльності в психології
39. Діяльнісний підхід в психології: основні напрямки досліджень
40. Структурний, процесуальний та функціональний аналіз

діяльності

41. Соціальна природа діяльності та основні її види
42. Поняття мотивації та мотиву в психології
43. Теорії мотивації
44. Мотивування та його методи
45. Підходи до розуміння особистості в сучасній психології
46. Розвиток поняття "особистість" у психології
47. Структура особистості
48. Л.С. Виготський про особистість
49. Основні постулати теорії особистості. Розвиток особистості .
50. Відносини (спілкування) як категорія в психології
51. Загальна характеристика спілкування
52. Структура процесу спілкування
53. "Формула" спілкування
54. Закони в психології
55. Основні проблеми психологічної науки
56. Психофізіологічна (психофізична) проблема
57. Психогностична проблема
58. Психомотиваційна проблема
59. Психопраксична проблема
60. Психосоціальна проблема

12. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Поточний та періодичний контроль							Сума балів	
Змістовий модуль №1			Змістовий модуль № 2					Підсумковий контроль
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	30	100
10	10	10	10	10	10	10		
30			40					

T1, T2, T3, T4 – теми змістових модулів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	Відмінно	зараховано
85-89	B	Дуже добре	
75-84	C	Добре	
70-74	D	Задовільно	
60-69	E	Допустимо	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Навчально-методичне забезпечення

- Робоча програма навчальної дисципліни;
- Силабус;
- Мультимедійні презентації;
- допоміжний роздатковий матеріал.

14. Рекомендована література

Основна

1. Бочелюк В.Й., Бочелюк В.В. Методика та організація наукових досліджень із психології : Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 360 с.
2. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень. Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2003. – 192с.
3. Максименко С.Д. Психологія в соціальній та педагогічній практиці. Навчальний посібник для вищої школи. – К.: Наукова думка, 1998. – 224 с.
4. Максименко С.Д., Носенко Е.Л. Експериментальна психологія (дидактичний тезаурус). – К.: Вид-во МАУП, 2002. – 107 с.
5. Методологічні та теоретичні проблеми психології : навчальний посібник для слухачів та студентів вищих навчальних закладів / Корольчук М.С. та ін. : Ніка-Центр, 2008. – 336 с.
6. Носенко Е. Л., Аршава І. Ф. Сучасні напрями зарубіжної психології:
7. психологія особистості: підручник за ред. С. Д. Максименка – Д.: Вид-во ДНУ. – 2010 с. 193-202).
8. Носенко Е.Л., Салюк М.А. Методика та організація наукових досліджень. Методичний посібник / за ред. Е.Л. Носенко. – Дніпропетровськ: Інновація, 2014. – 46 с.
9. Рассоха І.М. Конспект лекцій з навчальної дисципліни “Методологія та організація наукових досліджень” для студентів 5 курсу денної форми навчання освітньо-кваліфікаційного рівня “магістр”. – Х.: ХНАМГ, 2011.–76 с.
10. Філіпченко А.С. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій: Навчальний посібник.– К.: Академвидав, 2005.–208 с.

Додаткова

1. Рибалка В. В. Методологічні питання наукової психології : навч.-метод. посіб. / В. В. Рибалка. – К. : Ніка-Центр, 2003. – 204 с.
2. Кононенко О.І. Специфіка сучасних психологічних методів та організації дослідження перфекціонізму особистості/Психологія та соціальна робота. Том 1(51) 2020. – С. 125-136.
3. Oksana Kononenko, Ihor Popovych, Anatoliy Kononenko, Viktoriia Stynska, Oleksandra Kachmar, Liubov Prokopiv, Halyna Katolyk RESEARCH OF THE FACTOR STRUCTURE OF THE MODEL OF WORLD VIEW SETTINGS AT A YOUNG AGE Revista Inclusiones/Volumen 7 – Número 3 – Julio/Septiembre 2020.- pp. 98-116 (Web of Science)

15. ЕЛЕКТРОННІ ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. <http://nbuv.gov.ua>
2. <https://www.npa-ua.org/>
3. <https://www.upa.guru/>
4. <https://www.who.int/home>
5. <https://www.apa.org/>